

## KÚRIA

Bfv.X.1521/2013/9.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év március hó 24. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

### **v é g z é s t:**

A kémkedés büntette és más bűncselekmény miatt **a terhelt** ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Budapesti Katonai Bíróság KB.II.052/1974. számú ítéletét és a Legfelsőbb Bíróság Katf.III.06/1975. számú végzését hatályában fenntartja;

míg a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa 2.KST.IV.3/1992. számú - a fenti határozatokkal történt elítélés semmissé nyilvánításáról szóló igazolás kiadását megtagadó - végzése ellen előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasítja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 5.080 (ötezer-nyolcvan) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

### **I n d o k o l á s**

A terheltet a Budapesti Katonai Bíróság az 1975. január 15-én meghozott KB.II.052/1974. számú ítéletével bűnösnek mondta ki kémkedés büntetésében [1961. évi V. törvény 131. § (1) bek., (2) bek.] és tiltott határátlépés büntetésében [1961. évi V. törvény 203. § (1) bek.], ezért őt halmazati büntetésül öt év szabadságvesztésre, mint főbüntetésre, öt évre a közügyektől eltiltásra és 1/2 rész vagyonelkobzásra, mint mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetést fegyházban rendelte végrehajtani.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a Legfelsőbb Bíróság az 1975. március 25-én meghozott Katf.III.06/1975. számú végzésével helybenhagyta.

A Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa az 1992. április 10-én meghozott és április 23-án jogerőre emelkedett 2.KST.IV.3/1992. számú végzésével a terhelt fenti elítélésének semmissé nyilvánításáról szóló igazolás kiadását megtagadta.

A terhelt a Kiskunhalasi Járási Ügyészségen jegyzőkönyvbe mondott felülvizsgálati indítványt terjesztett elő az 1975 évi elítélése (alapügy), továbbá a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa semmisségi igazolás tárgyában hozott végzése ellen.

Felülvizsgálati indítványában előadta, hogy a tiltott határátlépés tényét nem vitatja, mint ahogy azt sem, hogy az olaszországi menekülttáborban őt egy biztonsági tiszt társaival együtt részletesen kihallgatta, melynek során elmondta, hogy Magyarországon sorkatonai szolgálatot teljesített, egy térképen megmutatta a kihallgató tiszt számára a laktanya helyét és arról beszélt, hogy ott milyen fegyverzettel voltak ellátva. Kifejtette, hogy ennek ellenére a kémkedés miatti elítélése már az annak idején hatályban volt büntető jogszabályoknak sem felelt meg, mivel nem gyűjtött és nem terjesztett katonai titkokat a Magyar Népköztársaság hátrányára. Egészségügyi alakulathoz volt beosztva és mint sorállományú katona, katonai titkokat nem ismert.

Sérelmezte a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsának semmisségi végzése kapcsán azt a megállapítást, hogy külföldre távozásával nem az alapvető emberi jogait gyakorolta. Előadta, hogy e végzés ellen nem jelentett be fellebbezést, melynek egyebek mellett az volt a következménye, hogy az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal a nyugellátás kiegészítésével kapcsolatos kérelmét 1995-ben elutasította.

Indítványozta, hogy a Kúria mondja ki, miszerint az 1975-ben történt elítélése mindkét bűncselekményben törvénysértően történt és lényegében törvénysértőnek tartotta a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa semmisségi végzését is.

A Legfőbb Ügyészség a terhelt felülvizsgálati indítványát részben alaptalannak, részben a törvényben kizártnak tartva, az alapügyben hozott határozatok hatályban tartását indítványozta, az elítélés semmissé nyilvánításáról szóló igazolás kiadását megtagadó végzés tekintetében pedig akként foglalt állást, hogy e bírósági határozat nem ügydöntő, ezért a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 416. §-ának (1) bekezdése alapján e végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye, így a felülvizsgálati indítvány e része a törvényben kizárt.

Ugyanakkor álláspontja szerint az 1963 és 1989 között elkövetett egyes állam- és közrend elleni bűncselekmények miatt történt elítélések semmissé nyilvánításáról szóló 1992. évi XI. törvény 4. §-ának (1) bekezdése alapján a semmissé nyilvánítási eljárásra a különleges eljárásoknak az 1973. évi I. törvényben szabályozott általános rendelkezései az irányadók, ezért indítványozta, hogy a Kúria a terhelt felülvizsgálati indítványát, mint a semmissé nyilvánítás iránt előterjesztett ismételt kérelmet, a különleges eljárás lefolytatása céljából küldje meg a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsának [BF.127/2014.].

A terhelt a Legfőbb Ügyészség indítványára írásbeli észrevételt tett, melyben előadta, miszerint nem tudott arról, hogy a kérdéses katonai objektumban hol volt a lőszerraktár, tehát a térképen sem tudta azt megjelölni. Kifejtette továbbá, hogy a laktanyák elhelyezkedése, az elkerítések módja, az, hogy a térségben helikopterek gyakorló repüléseket végeztek, továbbá hogy különböző harci járművek közlekedtek, közismert tény volt, ezt minden ott szolgálatot teljesítő sorkatona, de még a polgári lakosság is nyilvánvalóan tudta.

A felülvizsgálati indítvány alapján a Kúria a Be. 424. § (1) bekezdése alapján, a 420. § (1) bekezdésére is figyelemmel öt hivatásos bíróból álló tanácsban, tanácsülést tartott, amelyen a megtámadott határozatot a Be. 423. § (4) és (5) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül, továbbá vizsgálta a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában felsorolt eljárási szabálysértések megvalósulását is, ilyen szabálysértéseket azonban az iratok alapján a Kúria sem az alapügyben lefolytatott eljárás, sem a semmisségi eljárás során nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány részben alaptalan, részben a törvényben kizárt.

A felülvizsgálati indítvány tartalmát megvizsgálva, az indítvány előterjesztőjének a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételeit is figyelembe véve, a Kúria akként foglalt állást, hogy a terhelt kérelme a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozva támadja mind az alapügyben történt elítélést, mind pedig a semmissé nyilvánításról szóló igazolás kiadását megtagadó 1992-es végzést. Az indítványozó lényegében azt állítja, miszerint bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, e tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Ez azt jelenti, hogy a Kúria az alapügyben megállapított tényeket nem bírálhatja felül, nem folytathat le új bizonyítási eljárást és nem mérlegelheti azt sem, hogy az alapüggyel elbírált cselekmények jogi megítélése az eltelt időszakban miképpen változott.

A felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni [Be. 423. § (2) bek.].

Az 1974-ben hatályban volt Büntető Törvénykönyv (1961. évi V. törvény) 131. § (2) bekezdése szerint, aki a Magyar Népköztársaság hátrányára felhasználható adatot abból a célból szerez meg, gyűjt, vagy szolgáltat ki, hogy az adat külföldi kormánynak, külföldi szervezetnek vagy ezek megbízottjának tudomására jusson, tíz évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az 1961. évi V. törvény 203. § (1) bekezdése szerint, aki az országhatárt engedély nélkül, vagy a hatóság félrevezetésével szerzett útiokmánnyal, vagy egyébként meg nem engedett módon lépi át, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított, és így a Kúria felülvizsgálati eljárásában nem támadható és nem változtatható tényállás lényege szerint a terhelt 1973. április 16-án Jugoszláviába szóló útlevél kérelmet adott be, kérelme alapján az útlevelet megkapta, 1973. augusztus 27-én egy barátjával együtt Jugoszláviába utazott, majd szeptember 2-án gumimatraccal a tengert átúszva Olaszországba szökött. Szeptember 3-án az olasz hatóságok őrizetbe vették, ezt követően került sor kihallgatásaira. A kihallgatásai során részletesen nyilatkozott a kiskunfélegyházi laktanya elkerítésének módjáról, a katonai szállító járművek milyenségéről, a laktanyában elhelyezett hadosztályparancsnokságról, az alárendelt egységekről, hozzávetőleges létszámukról, fegyverzetükről, az egységek rendeltetéséről. Ismertette kihallgatói előtt a lőszerraktár elhelyezését és további, a térségben elhelyezkedő katonai alakulatokról is beszámolt. Végül a tényállás rögzíti, hogy a terhelt, mivel a különböző országokba irányuló kivándorlási kísérletei eredménytelenek maradtak, 1974. szeptember 13-án tért vissza Magyarországra.

E tényállás alapján egyértelműen megállapítható, hogy a terhelt az országhatárt a hatóság félrevezetésével szerzett úti okmánnyal lépte át, ekként megvalósította az 1961. évi V. törvény 203. § (1) bekezdésébe ütköző tiltott határátlépés büntetettét. Azzal pedig, hogy a Magyar Népköztársaság hátrányára felhasználható katonai szolgálati titokkörbe tartozó adatokat külföldi kormány, külföldi szervezet vagy ezek megbízottjának tudomására hozott,

megvalósította az 1961. évi V. törvény 131. § (2) bekezdésébe felvett kémkedés büntettét.

A Be. 423. § (1) és (2) bekezdése szerinti rendelkezések alapján, mivel az alapügyben hozott megtámadott határozatok megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, ezért a terhelt felülvizsgálati indítványa e körben alaptalan, ezért a Kúria a megtámadott, alapügyben hozott határozatokat hatályukban fenntartotta.

A Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa 2.KST.IV.3/1992. számú, az 1992. évi XI. törvény alapján meghozott, az elítélés semmissé nyilvánításáról szóló igazolás kiadását megtagadó végzése elleni felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt.

A Be. 416. § (1) bekezdése szerint felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen van helye.

A Be. 257. § (1) bekezdése értelmében a bíróságnak az a határozata ügydöntő, melyben a vádról, illetőleg a vád alapján folyó eljárás lezárásáról (megszüntetéséről) érdemben határoz.

A Be. XIII. Fejezetének II. Címe pedig - ennek megfelelően - kimerítően felsorolja az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatait; ezek az ítélet, amelyben a bíróság a vádlottat bűnösnek mondja ki vagy felmenti, és az eljárást megszüntető végzés (Be. 329-332. §). Ezen túl a Be. 544. § (3) bekezdésére figyelemmel ügydöntő határozat a tárgyalás mellőzésével hozott végzés.

Az 1992. évi semmisségi törvény alapján meghozott, a semmissé nyilvánítási kérelmet elutasító végzés nem a terhelt bűnösségéről (büntetőjogi felelősségéről), illetve a cselekmény jogi minősítéséről rendelkezik; így az nem ügydöntő határozat, ennél fogva felülvizsgálata a törvényben kizárt.

A Kúria nem osztotta a Legfőbb Ügyészség indítványát az ismételt semmissé nyilvánítási eljárás lefolytatásának lehetsége tekintetében.

Tény, hogy az 1992. évi semmisségi törvény 4. §-ának (1) bekezdése szerint a semmissé nyilvánítási eljárásra a különleges eljárásoknak a büntető eljárásról szóló 1973. évi I. törvény 356. §-ában meghatározott általános szabályai az irányadók. Az 1973. évi I. törvényt 2003. július 1. napjával a jelenleg hatályos 1998. évi évi XIX. törvény szerinti Be. hatályon kívül helyezte, ezért jelenleg a hatályos Be. különleges eljárásra vonatkozó rendelkezései alapján lehetne lefolytatni egy újabb semmisségi eljárást.

A Kúria álláspontja szerint azonban a semmisségi eljárás a

*hivatkozott törvény 4. §-ának (1) bekezdéséből következően nem tekinthető csupán egy, a Be.-ben szabályozott különleges eljárásnak.*

*Az 1992. évi semmisségi törvény szerinti semmisségi eljárás célja az, hogy az 1963-tól 1989-ig eltelt időszakban nagy számban előfordult olyan elítéléseket, amelyek az emberi jogokkal ellentétes normákon alapultak, vagy olyan torzult ítélkezési gyakorlat eredményeként születtek, amely ellentétes volt mind az akkor hatályos Alkotmányban foglalt, mind a nemzetközileg általánosan elismert jogelvekkel, orvosolja, törvényi lehetőség nyíljon az ilyen ítéletek semmissé nyilvánítására. Az csupán a bírósági eljárás alakszerűségi követelményéből következik, hogy a semmisségi eljárás lefolytatására valamely, a bírósági szervezet által alkalmazott eljárási törvény rendelkezéseire utalással adja meg a törvény annak az eljárásnak a kereteit, amelyek között a korábbi elítélést a bíróság semmissé nyilvánítja.*

*Az 1992. évi semmisségi törvény ugyanakkor - szemben a többi semmisségi törvénnyel - a bíróság mérlegeléséhez köti a semmissé nyilvánítást, melynek feltétele az, hogy a bíróság megállapítsa: a törvényben meghatározott bűncselekmények miatti elítélések az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában rögzített alapjogok gyakorlását vagy az abban foglalt elvek és célok megvalósítását jelentette.*

*Mindebből következően az 1992. évi semmisségi törvény szerinti semmisségi eljárás nem tekinthető egyszerű különleges eljárásnak, amely a terhelt ismételt kérelmére ismételten lefolytatható, és a korábbi döntésétől a bíróság eltérhet, mint például a bírósági mentesítésre irányuló különleges eljárásban.*

*A semmisség tárgyában hozott végzés ezért felülvizsgálati eljárás keretében nem orvosolható, megváltoztatásának keretei e rendkívüli jogorvoslati eljárásban nem adóttak, ugyanakkor az előbb kifejtettek szerint a jogerős semmisségi végzésben foglalt esetleges törvénysértés különleges eljárás keretében sem változtatható meg. A semmisségi végzés jogerejét csupán a Be. XIX. Fejezete szerinti, az arra jogosult által a törvényesség érdekében előterjesztett jogorvoslati eljárás során, hatályon kívül helyezéssel lehet feloldani. Ezt követően lesz abban a helyzetben a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa, hogy a terhelt által előterjesztett semmissé nyilvánítás iránti kérelemről ismételten, a törvénynek megfelelően határozzon.*

*Mindaddig tehát, amíg a semmisségi végzés hatályon kívül helyezésére nem kerül sor, az újabb semmisségi eljárás lefolytatásának a jogerő az akadályát képezi.*

*Ezért a Kúria a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa semmisségi végzése ellen benyújtott felülvizsgálati indítványt a Be. 421. § (2) bekezdése alapján elutasította.*

*A felülvizsgálati eljárás során a Kúria a Be. 420. § (2) bekezdése alapján a terhelt számára védőt rendelt ki, melynek folytán bűnügyi költség keletkezett. Ennek mértékét a Kúria a 2013. évi CCXXX. törvény 56. §-ának (4) bekezdését alapul véve, a 7/2002. (III. 30.) IM rendelet 1. § (3) bekezdésére és 6. § (7) bekezdésére figyelemmel 5.080 Ft-ban állapította meg azzal, hogy azt a Be. 429. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.*

*A Kúria végzése ellen fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése zárja ki.*

Budapest, 2014. március 24.

Dr. Kónya István s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k.  
előadó bíró, Dr. Akáczy József s. k. bíró, Dr. Katona Sándor s. k.  
bíró, Dr. Márki Zoltán s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző  
NYM